

بررسی ارتباط هنر بازیافت با تایپوگرافی در حفاظت از محیط زیست

چکیده

در زندگی امروزی به دلایل مختلف از جمله ایجاد کارخانه‌های صنعتی و آلودگی هوای ناشی از آن، ازدیاد زباله‌های پلاستیکی و مخرب، قطع درختان و آلودگی تالاب‌ها و بسیاری از اتفاقاتی که به شکل باورنکردنی از اثرات تمدن شهری بوده، محیط زیست در معرض خطر و نابودی قرار گرفته است. همین مسئله، لزوم آشنایی انسان با حفاظت از محیط زیست را بیشتر از گذشته، مسلم می‌کند. هنر بازیافتی شامل آثار به اجرا درآمده‌ای در جهان است که از مواد بازیافتی و دورریختنی پدید می‌آید. هنر بازیافت، در راستای یکی از همین روش‌های آگاهی‌سازی به جامعه، آثارش را از ابتدا با هدف حفاظت از محیط زیست، با انواع مواد دورریختنی، در سراسر دنیا ارائه کرده است. این پژوهش بر آن است به بررسی ارتباط هنر بازیافت در آثار تایپوگرافی، با هدف یادآوری و گوشزد حفاظت از محیط زیست بپردازد. هدف این پژوهش، بررسی ارتباط هنر بازیافت در تلفیق با تایپوگرافی به‌عنوان یک اثر مستقل هنری، در راستای اهداف زیست‌محیطی است. پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که ارتباط هنر بازیافت با تایپوگرافی در حفاظت از محیط زیست چگونه است؟ روش انجام پژوهش بر مبنای ماهیت، توصیفی-تحلیلی بوده است. گردآوری اطلاعات به‌شیوه کتابخانه‌ای و اینترنتی به انجام رسیده است. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که می‌توان آثاری را با تلفیق هنر بازیافت و تایپوگرافی، با مواد دورریختنی و در یک ترکیب‌بندی اندیشیده شده منطبق با مبانی بصری گرافیک، ایجاد نمود. این آثار در عین داشتن جذابیت، ذهن مخاطب را در پیوند با استفاده دوباره از مواد دورریختنی درگیر ساخته و به‌نوعی باعث فرهنگ‌سازی در زمینه حفاظت از محیط زیست می‌شود.

واژه‌های کلیدی: هنر بازیافت، تایپوگرافی، محیط زیست، گرافیک، زباله

این مقاله، برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد سیده زهرا حسینی ولمی، با عنوان "بررسی نقش هنر بازیافت در آثار گرافیکی با رویکرد حفظ محیط زیست" است.

سید نظام الدین امامی‌فر

دانشیار گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران، نویسنده مسئول.

Emamifar@shahed.ac.ir

سیده زهرا حسینی ولمی

دانشجوی کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

Hosseini.sz1@gmail.com

سمیه آرزوفر

استادیار گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

Somayeh.Arezoofar@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۲۰-۱۲-۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۱-۰۶-۱۴۰۲

1-DOI: 10.22051/PGR.2023.41970.1205

مقدمه

تغییرات انسان در زمین، هوا و آب همه با هم به نابودی آینده سیاره ما یاری می‌رسانند. با تخریب اجزای خاصی از زیست‌بوم خود، ما به‌عنوان انسان، میزان بی‌نظمی را در نظام مجزای (منفرد) خود، یعنی زمین، افزایش می‌دهیم. امکان دارد فرض شود که هر آن‌چه انسان انجام می‌دهد مطابق با گرایش طبیعی هر نظام است و در نتیجه این جای مناقشه نیست. با این وجود، تعارض در آن است که ما در حال افزایش این اختلال با سرعت فزاینده‌ای هستیم. هر کاری که انجام می‌دهیم توجیه‌پذیر نیست و برای نظام ما، زمین ایجاد خطر می‌کند (Tahmassia, 2010: 5). در زندگی امروزه، با توجه به شرایط کنونی محیط زیست که در بحران تخریب قرار دارد، تولید آثار هنری می‌تواند در زمینه حفاظت از محیط زیست، تأثیرگذار باشد. هنرمندان معاصر با توجه به اهمیت اهداف زیست‌محیطی و بر اساس وظیفه‌ای که در برابر حفاظت از محیط زیست دارند، آثاری را به جامعه ارائه می‌دادند که به‌مرور زمان به‌عنوان هنر بازیافت به جهان معرفی شد. هنر بازیافت که آثار خود را از زباله‌ها و مواد دورریختنی پدید می‌آورد نیز چنین هدفی را دارد و به‌نوعی، هم به حفاظت از محیط زیست و هم به مقوله هنر و آثار هنری مربوط است. هنر بازیافت در طول دوران معاصر و پیش از آن به‌عنوان هنری که شامل دغدغه‌های حفظ محیط زیست است، خود را به جامعه معرفی کرده‌است. در این پژوهش، تلفیق هنر بازیافت با آثار مرتبط در حوزه تایپوگرافی، مورد بررسی قرار می‌گیرد. شناسایی تأثیر هنر بازیافت در آثار تایپوگرافی، منجر به آشنایی سریع‌تر و راحت‌تر مردم با موضوع حفاظت از محیط زیست خواهد شد و سبب ارتقای سطح دانش زیست‌محیطی و ایجاد علاقه و حس مسئولیت در افراد جامعه می‌شود که در نهایت منجر به مشارکت عموم مردم در حفاظت از محیط زیست خواهد شد.

هنر بازیافت در تایپوگرافی با ایجاد روش‌های متفاوتی در حروف، با مخاطبین ارتباط فراتری را برقرار می‌کند و به‌عنوان یک مسئولیت اجتماعی مهم، بیشتر از قبل مورد توجه هر فردی در جامعه قرار می‌گیرد. هدف این پژوهش بررسی ارتباط هنر بازیافت در تلفیق با تایپوگرافی به‌عنوان یک اثر مستقل، در راستای اهداف زیست‌محیطی است. برای رسیدن به هدف پژوهش نخست به تعریف و بیان پیشینه هنر بازیافت و تایپوگرافی پرداخته می‌شود. گردآوری اطلاعات در این پژوهش، به روش کتابخانه‌ای و اینترنتی به انجام رسیده‌است و نگارنده پس از بیان مباحث بنیادی به بررسی تصاویر ۱۱ اثر

بازیافتی تایپوگرافی به‌دست‌آمده از منابع اینترنتی، می‌پردازد تا به این پرسش پاسخ دهد که ارتباط هنر بازیافت با تایپوگرافی در حفاظت از محیط زیست چگونه است؟ و در نهایت، فرهنگ‌سازی زیست‌محیطی و مشارکت عموم مردم را در این زمینه، در پی داشته باشد.

پیشینه پژوهش

با توجه به بررسی‌های انجام‌شده، در موضوع بررسی ارتباط هنر بازیافت با تایپوگرافی در حفاظت از محیط زیست، به طور مشخص پژوهشی که فقط به بررسی آثار هنر بازیافتی در ارتباط با تایپوگرافی پرداخته باشد؛ دیده نشده‌است. ولی از پژوهش‌های هم‌راستا می‌توان به کتابی از ادوارد لوسی اسمیت (۱۳۸۲) با عنوان «جهانی‌شدن و هنر جدید» اشاره کرد که به توضیح انواع سبک‌های هنر معاصر و بررسی برخی از این آثار به همراه ارائه تصاویر مربوط به هنر جدید، پرداخته‌است. صدف خدادادی (۱۳۹۶) در پایان‌نامه «کاربرد مواد بازیافتی در هنر معاصر» به تعریف و ارائه تاریخچه هنر بازیافتی و به معرفی و بررسی سبک‌ها و روش‌های مختلف هنر بازیافت، در سراسر دنیا پرداخته‌است. به شکلی دیگر، مونس سنجی (۱۳۹۲) در پایان‌نامه‌ای با عنوان «تغییر کاربری اشیاء و لوازم برای خلق پیام در نقاشی، مجسمه‌سازی و طراحی حروف» به بررسی بهره‌گیری از مواد متفاوت از جمله دورریختنی‌ها، در آثار هنری ایران و جهان، به همراه معرفی هنرمندان معروف در زمینه هنر بازیافت و ارائه تصاویری از آثار هنرمندان، پرداخته‌است. فائزه قائمی‌منش (۱۳۹۳) در پایان‌نامه دیگری با عنوان «نقش رسانه‌های محیطی (گرافیک) در حفظ محیط زیست» به مطالعه اهمیت گرافیک، به‌عنوان رسانه‌ای مهم برای بیان مسائل اجتماعی جامعه از جمله حفظ محیط زیست، پرداخته‌است.

سارا جهانگیری و سید نظام‌الدین امامی‌فر (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «مطالعه رسانه‌های نوین هنری در تبلیغات محیطی با رویکرد هنر بازیافت» به بررسی بهره‌گیری از مواد دورریختنی در آثار هنری، با هدف حفظ محیط زیست و بالابردن فرهنگ زیست‌محیطی جامعه پرداختند. مرضیه زارع (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «نقش هنر بازیافت در مد و لباس» به بیان اهمیت بازیافت در صنعت مد و معرفی برندهای معروف دنیا که در این زمینه فعال هستند، از جمله آدیداس، لیوایس، اکوالف پرداخته‌است؛ همچنین وی نگاهی به وضعیت مد به‌صورت بازیافتی در ایران، داشته‌است.

Nur Fatin binti yahawa, Siti Zuraida Maaruf (2019)

را به خود اختصاص داده است. هر انسانی به نوبه خود ضرورت دارد برای نجات محیط زیست قدمی بردارد (قائمی منش، ۱۳۹۸: ۱۹)؛ بنابراین، باید به دنبال آن نوع ارتباطی بود که از قدرت تأثیرگذاری بالایی برخوردار باشد. مناسب ذوق توده مردم بوده و مهم تر از همه جنبه جهانی و بین المللی داشته باشد (کرمی، ۱۳۹۴: ۱۰۶).

درک و تغییر نگرش نسبت به محیط زیست بدون هنرمندان، حقایق و راه حل های خلاقانه بدون هنر شاید ممکن نباشد. هنر و فرهنگ از طریق ویژگی های ذاتی با رویکردهای پژوهشی، دیدگاه های جایگزین خلاق می تواند کارساز باشند. هنرمندان و دیگر کارشناسان فرهنگی می توانند الهام بخش باشند و بینش خود را برای یافتن پاسخ های جدید به مسائل محیط زیست ارائه دهند. باور جهانی بر این است که برخی از مشکلات در چارچوب هنر و محیط زیست قابل بیان است. هنرمندان، معماران، نظریه پردازان، منتقدان، مربیان، متخصصین آموزشی، طراحان و رسانه های جدید می توانند نقش اساسی در این زمینه بازی کنند. هنر می تواند کنجکاوای ما را تحریک کند. تابع اولیه این است که کنجکاوای منجر به بحث و گفت و گو شده و جوامع را درگیر می کنند. همچنین هنر و فرهنگ می توانند نقش فعال برای حمایت از محیط زیست داشته باشند (خدادادی، ۱۳۹۶: ۱۸).

تبلیغات درباره موضوع محیط زیست مربوط به دوره ای خاص نیست. از زمانی که انسان ها متوجه بحران محیط زیست شدند، حفظ محیط زیست اهمیت دوچندانی پیدا کرد و در نتیجه تبلیغات برای اطلاع رسانی درباره محیط زیست و حفظ آن در جامعه شکل گرفتند. روز جهانی محیط زیست، روزی است که از سوی سازمان ملل برای افزایش آگاهی مردم برای نگهداری محیط زیست و تحریک سیاستمداران به گرفتن تصمیماتی برای رویارویی با تخریب محیط زیست و گونه های زیستی و جانوری، به عنوان روز محیط زیست انتخاب شده است. مراسم این روز می تواند به شکل های مختلف باشد مانند راهپیمایی های خیابانی، همایش های دوچرخه سواری، نمایش، مسابقات نقاشی و مقاله نویسی در مدارس، درخت کاری، فعالیت های مربوط به بازیافت، پاک سازی و موارد مشابه است. هدف از برگزاری چنین مراسمی، جلب توجه عمومی به مسائلی است که محیط زیست را آلوده می سازد. هر سال نیز یکی از مسائلی که شدیداً محیط زیست را تهدید می کند به عنوان موضوع این روز انتخاب می شود (قائمی منش، ۱۳۹۳: ۲۱).

در پژوهشی با عنوان «Creative Knowledge Transfer Using Junk Art to Promotes Sustainable Development Goals». به بررسی استفاده از مواد دورریختنی در تولید آثار هنری برای ایجاد کارآفرینی پرداختند. در نگاهی دیگر در زمینه تایپوگرافی، عبدالرضا چارئی (۱۳۹۲) در کتاب «خلاقیت در تایپوگرافی» به تعریف و پیشینه تایپوگرافی و مطالعه انواع فن ها و جلوه های بصری در تایپوگرافی پرداخته است. ثمر سعیدی (۱۳۹۱) در پایان نامه «بررسی تایپوگرافی در مکاتب نوین»، به بررسی تایپوگرافی در انواع مکاتب بین المللی طراحی گرافیک، در طول تاریخ پرداخته است. شگری و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله «مطالعه خط کوفی کتاب التریاق موجود در کتابخانه ملی فرانسه به مثابه نمونه عالی تایپوگرافی در تاریخ خوشنویسی ایران» به بررسی عناصر تایپوگرافی موجود در نسخه نام برده و تأثیر آن در تایپوگرافی معاصر می پردازند.

روش انجام پژوهش

این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است. شیوه گردآوری اطلاعات، به روش کتابخانه ای و بهره گیری از مقالات و کتاب های ترجمه شده و برخی اطلاعات موجود در اینترنت است. جامعه آماری این پژوهش، آثار هنر بازیافت مرتبط با تایپوگرافی معاصر، در سراسر دنیا است. ۱۱ نمونه از تصاویر آثار تایپوگرافی که به شکل بازیافتی تهیه شده اند، انتخاب و از دیدگاه اهداف زیست محیطی و گرافیکی، مورد بررسی قرار می گیرد. روش نمونه گیری پژوهش انتخابی است. تجزیه و تحلیل این پژوهش به شیوه کیفی و با تحلیل نمونه های انتخابی، با توجه به اهداف پژوهش و در راستای ایجاد انگیزه و پیشبرد فرهنگ حفاظت از محیط زیست در جامعه امروزی بررسی می شود.

مبانی نظری

هنر و محیط زیست

اندیشیدن به مسائل زیست محیطی پیشینه ای دیرینه دارد، زیرا بقای نیاکان ما به آگاهی از آن وابسته بوده است. امروزه نیز محیط زیست در شکل گیری جهان ما نقش تعیین کننده ای دارد؛ در نگاهی اجمالی به وضعیت جهان پی می بریم که تمدن بشری با بحرانی جدی روبه روست و بشر باید برای مقابله با آن، بسیاری عادت ها، رفتارها، الگوها و ارزش های خود را تغییر دهد (آزادبخت، ۱۳۹۸: ۱). امروزه موضوع محیط زیست و دغدغه حفاظت از آن، حقیقتی انکارناپذیر بوده و بخش اعظم ذهنیت جامعه جهانی

آثار استفاده می‌کند و این اصطلاح پس از این مورد برای مجسمه‌های ساخته‌شده از خرده‌های فلز، قطعه‌های شکسته ماشین، چوب‌های دست‌دوم و چیزهایی در این حدود به کار می‌رود و گسترش می‌یابد. اسلوبی که در ساختن آثار سه‌بعدی از طریق اتصال اشیا متفرقه به یکدیگر استفاده می‌شود، گاه برای این منظور از قراضه‌های صنعتی استفاده می‌شود مانند آثار چمبرلین؛ ولی پدر هنر بازیافت مارسل دوشان است هرچند که او خود نام حاضر آماده را بر روی آثار خود نهاده‌است (بی‌نظیر، ۱۳۹۶: ۶۹).

یافته‌ها

هنر بازیافت در تایپوگرافی

در این پژوهش به جستجوی آثار تایپوگرافی در حوزه گرافیک و مرتبط با هنر بازیافت پرداخته می‌شود. با توجه به هدف‌های این پژوهش کوشیدیم تا ارتباط هنر بازیافت به همراه طراحی اصولی تایپوگرافی شناسایی شود. تلفیق حروف با زباله‌ها، آثار خلاقانه‌ای به شکل امروزی ارائه می‌کند. این آثار در عین تأثیر تبلیغاتی بالا در ارتباط با مخاطب، پیامی زیست‌محیطی را هم به مخاطب منتقل می‌کند و حفاظت از محیط زیست را خواسته یا ناخواسته یادآور می‌شود.

در آثار تایپوگرافی که در زیرمجموعه هنر بازیافت قرار می‌گیرد بیشتر روی حروف و واژه‌های تجاری و تبلیغاتی تمرکز می‌شود؛ به همین سبب، تراکینگ در طراحی آن به‌خوبی در نظر گرفته نشده‌است. در آثار هنر بازیافت به سبب بهره‌گیری بیشتر از حروف یا نام‌های تجاری و تبلیغاتی، کمتر لیدینگ^۱ (فاصله منظم بین سطرها) مشاهده می‌شود و در بعضی آثار فاصله یکسان بین سطرها ایجاد شده‌است. خوانایی یکی از اصلی‌ترین اهداف یک تایپوگرافی درست و اصولی است که رعایت این نکته در آثار هنر بازیافت مشاهده می‌شود. استفاده از مواد دورریختنی به

هنر بازیافت در محیط زیست

با توجه به بروز مشکلات بسیاری در زمینه دفع ضایعاتی و زباله، بشر به فکر دفع ضایعات از طریق سوزاندن و یا دفع زباله، ذوب و خردکردن آن‌ها افتاد. دانش فنی و فناوری‌های بازیافت امکان استفاده و تبدیل این مواد به محصولات ارزشمند را فراهم آورده است (زارع، ۱۳۹۸: ۱). بازیافت فرایند تبدیل مواد زائد به مواد و اشیا جدید است. در فرهنگ بازیافت مواد قابل بازیافت شامل انواع شیشه‌ای، کاغذ و مقوا، فلز، پلاستیک، لاستیک، پارچه و الکترونیک است. دفع زباله‌های زیست‌تخریب‌پذیر دیگر مانند مواد غذایی و یا زباله‌های باغی نیز به‌عنوان بازیافت در نظر گرفته می‌شود. مواد قابل بازیافت یا به مرکز جمع‌آوری منتقل می‌شوند و یا از داخل محوطه خارج می‌شوند و سپس مرتب شده و تمیز می‌شوند و دوباره به مواد جدید برای تولید منتقل می‌شوند (خدادادی، ۱۳۹۶: ۲۲).

در حالی که با پیشرفت‌های فناوری و نوآوری در قرن بیست و یکم، دنیا در حال تبدیل به یک دهکده جهانی است که در مقابل، منجر به افزایش مصرف و تولید انواع زباله می‌گردد. این ضایعات و مواد یافته ناشی از مدرنیته (نوگرایی) به موادی با کارکرد هنری تبدیل می‌شوند. «هنرمند با درگیر شدن با آثار آماده از فرهنگ پاپ، به عاملی بدل می‌گردد که از راه آن زیبایی ذاتی و ویژگی‌های هنری نهفته در مواد یافت شده زباله‌ای، در معرض دید همگان قرار می‌گیرند» (Akpang, 2013: 41).

ایده استفاده مجدد از مواد قدیمی برای ایجاد هنر چیز جدیدی نیست. مهاجران اولیه آمریکایی از تکه‌های پارچه‌ای، از کیسه‌های آرد و لباس‌های قدیمی برای تهیه لحاف‌های وصله‌ای استفاده می‌کردند. اوایل قرن بیستم در پیشرفت هنر بازیافت نقشی محوری داشته‌است (جهانگیری و امامی‌فر، ۱۳۹۸: ۵). لورنس آلوی در ۱۹۶۱ میلادی برای نخستین بار از عنوان «junk art» برای برخی

تصویر ۱: نمونه‌ای از هنر بازیافت در تایپوگرافی. (منبع: URL 1)

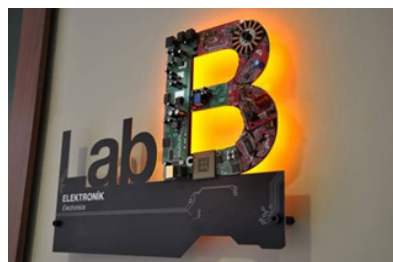

قرار دارد. افزون بر جنبه زیبایی شناسانه به عنوان هنر بازیافت در تبلیغات محیطی نیز موفق بوده است (تصویر ۱).

در تصویر (۲)، از مواد دورریختنی در طراحی بخش علائم راهنمای محیط استفاده شده است. علامت آزمایشگاه رایانه‌ای با استفاده از ضایعات الکترونیکی برای دانشگاه کدیر هاس^۲ به وسیله طراح محصول به نام یاسمین آرتوت^۳ طراحی شده است. حروف با قراردادن ضایعات روی صفحه آلومینیومی ایجاد شده‌اند. قطعات الکترونیکی با دست تولید شده‌اند تا دارای طراحی منحصر به فردی باشند. سطح آن نمایش مدار الکترونیکی و نورپردازی پشتی دارد. از قطعات رایانه، موس، کنترل، قطعات دستگاه صوتی برای طراحی بهره گرفته شده است (URL 2). علائم در قالب حروف بزرگ دیده می‌شود. نوری در پشت قالب این حروف، برای جلب توجه بیشتر و زیبایی و جذابیت آن ایجاد گشته است. از طیف رنگی مشکی به همراه فونتی سفید رنگ برای بخش توضیحات بهره گرفته شده است. در این اثر یک طراحی خلاقانه، منطبق با فضای آموزشی و مفهوم آن و با تلفیق هنر بازیافت و گرافیک ارائه شده است. بافت متفاوتی از قرارگیری ضایعات الکترونیکی بر روی حروف مشاهده می‌شود. همه طراحی‌های علائم با هم هماهنگ هستند و از جهت رنگ، بافت، نور به یک شکل هماهنگ با هم قرار گرفته‌اند. این هماهنگی یک وحدت بصری در طراحی ایجاد می‌کند که باعث جلب نظر و تعامل با مخاطب خواهد شد. برای ایجاد یک اثر مطلوب، ترکیبی از عناصر بصری رنگ، بافت، نور، شکل و خط در فضای داخلی مشاهده می‌شود (تصویر ۲).

خوانایی واژه‌ها آسیبی نمی‌رساند. خوانایی، زیبایی و تعامل با مخاطب در آثار تایپوگرافی از زبانه‌ها ایجاد شده‌اند. بافت یکی از عناصر بصری مهم و اصلی در آثار هنر بازیافت است و در آثار تایپوگرافی به شکل هنر بازیافت، بافت‌های متفاوت قابل لمس یا بصری وجود دارد. در ادامه، نمونه‌هایی از این آثار با ویژگی‌های گفته شده بررسی می‌شود.

هنر بازیافت، فقط شامل پارچه یا انواع مواد پلاستیکی نمی‌شود؛ بلکه زبانه‌های طبیعت، مانند برگ هم جزء مواد دورریختنی هستند که با ترکیب جدیدی در کنار همدیگر سبب ایجاد یک اثر هنری متفاوت می‌شوند. نکته قابل توجه در استفاده از زبانه‌های باغی این است که کمتر از آن‌ها در طراحی‌های تبلیغاتی بهره گرفته می‌شود. در تصویر (۱)، با روی هم قراردادن برگ‌ها و چسباندن آن‌ها بر روی نرده‌ها، مطابق حالت و شکل حروف و با رعایت فاصله بین آن‌ها، منجر به خلق یک اثر تایپوگرافی قابل لمس و خلاق در محیط می‌شود. این اثر در حیطة آثار گرافیک محیطی قرار می‌گیرد و در فضای باز ارائه شده است. دارای یک ترکیب درست و خوانا از حروف است. چینش حروف در این اثر کاملاً منظم و در یک خط کرسی قرار گرفته است. فضای مناسبی بین حروف قرار دارد. کرنینگ حروف با وجود فاصله مساوی میله‌های فلزی موجود در فضای پس‌زمینه اثر، کاملاً رعایت شده است. این اثر به سبب انتخاب هوشمندانه و خلاق از زبانه‌های باغی سبب جلب توجه مخاطب در حیطة طراحی محیطی می‌شود. در واقع، یک ساختار گرافیک محیطی است که در ارتباط مستقیم با قشرهای مختلف جامعه

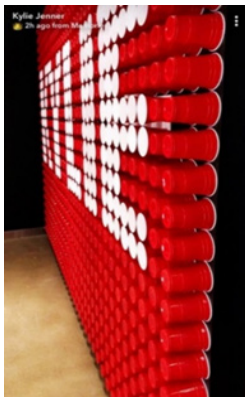
تصویر ۲: مجموعه‌ای از طراحی علامت آزمایشگاه کامپیوتری با استفاده از ضایعات الکترونیکی. (منبع: URL 2)

در تصویر (۴)، لیوان‌های یک‌بارمصرف قرمز رنگ، در یک چیدمان منظم به صورت برگردانده شده، در چندین ردیف افقی کنار هم قرار گرفته‌است. استفاده از لیوان یک‌بارمصرف به عنوان مواد بازیافتی و ارائه آن به شکل تایپوگرافی، نکته قابل توجه این چیدمان است. در این چیدمان، برای هماهنگی بیشتر از مواد یکسان استفاده شده‌است. در بهره‌گیری از مواد بازیافتی، همان مقدار که در طراحی حروف دقت و تمرکز نیاز است، باید در انتخاب جنس مواد دورریختنی هم دقت داشت. در این اثر، متفاوت نبودن جنس مواد بازیافتی توانسته به خوانایی که یکی از مهم‌ترین اهداف در تایپوگرافی است، کمک کند. در این اثر، قابلیت‌های لیوان‌های یک‌بارمصرف، این امکان را فراهم آورده تا فاصله درست و دقیقی بین هر حرف ایجاد شود. کرنینگ حروف منظم انجام شده‌است و حروف در کنار هم بر روی یک خط کرسی به شکل منظم قرار گرفته‌اند. استفاده از رنگ قرمز در فضای منفی نوشته و رنگ سفید برای حروف، به خوانایی تایپوگرافی در این زمینه کمک خواهد کرد. استفاده هوشمندانه و خلاقانه از لیوان‌های یک‌بارمصرف در کنار هم می‌تواند سبب تغییر فرهنگ استفاده از مواد دورریختنی شود و نگاه جدیدی را در ارائه یک اثر گرافیکی به شکل هنر بازیافت، به جامعه منتقل کند (تصویر ۴).

در تصویر (۵)، از مقواهای دورریختنی که دورریز بسیاری هم در زندگی روزمره دارند، بهره گرفته شده‌است. در این اثر، طراحی و ترکیب حروف در چیدمانی از مقواهای دورریختنی به شکل تایپوگرافی مشاهده می‌شود. مقواهای دورریختنی مطابق با شکل حروف برش می‌خورند. مقواهای برش خورده در قالب حروف سه‌بعدی به هم چسبانده می‌شوند و در چیدمان خاصی ارائه می‌شوند. در این اثر،

در سال‌های اخیر استفاده دوباره از بطری‌های پلاستیکی، در طراحی و ساخت دکوراسیون، گرافیک محیطی و مجسمه‌سازی با هدف حفاظت از محیط زیست بسیار دیده می‌شود. در تصویر (۳)، از این مواد دورریختنی به شکل جذاب و خارق‌العاده‌ای در ترکیب با حروف، برای ایجاد یک اثر تایپوگرافی، استفاده شده‌است.

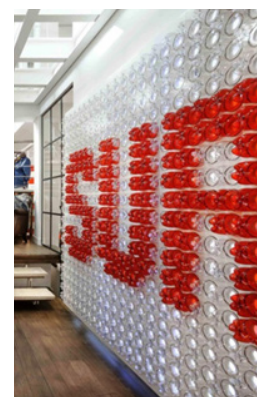
به هنگام طراحی این فروشگاه پوشاک به نام «Surplus» در رم، ایتالیا، آنجلو لوئیجی تارتالیا^۴ تصمیم گرفت که یک لوگوی بزرگ ساخته‌شده از ته بطری پلاستیکی را بیافزاید. لوگوی بزرگ قرمز و سفید که بیش از ۹۰۰ بطری ساخته شده‌است و دارای نور پس‌زمینه هستند که بیشتر شبیه یک اثر هنری معاصر، به جای یک نشانه معمولی شرکت به نظر برسد (URL3). حروف به رنگ‌های قرمز در زمینه سفید که با قرارگیری ته بطری‌های پلاستیکی در یک چیدمان منظم به شکل ترکیب بصری هنر بازیافت ارائه شده‌است. نکته جالب توجه این است که این اثر با اهداف زیست‌محیطی و همین‌طور تبلیغات تجاری، ترکیب جالب توجهی را با استفاده از مواد دورریختنی، به عنوان یک اثر گرافیکی غیرمعارف ایجاد کرده‌است که بی‌گمان در مقایسه با یک طرح چاپ‌شده ساده، جلوه و تأثیر خیلی بیشتری در تعامل با مخاطب خواهد داشت. در این اثر، جنبه خوانایی لوگو کاملاً رعایت شده‌است. کرنینگ هم در این نوشته رعایت شده‌است. حروف به شکل منظم در یک خط کرسی در مسیر چپ به راست و با فاصله‌های یکسان، با دورنگ قرمز و نور سفید در کنار هم قرار گرفته‌اند. این اثر گرافیک محیطی برای افزایش تجربه و شناخت مخاطبین در استفاده دوباره از مواد بازیافتی و انتقال این فرهنگ به جامعه ارائه شده‌است (تصویر ۳).

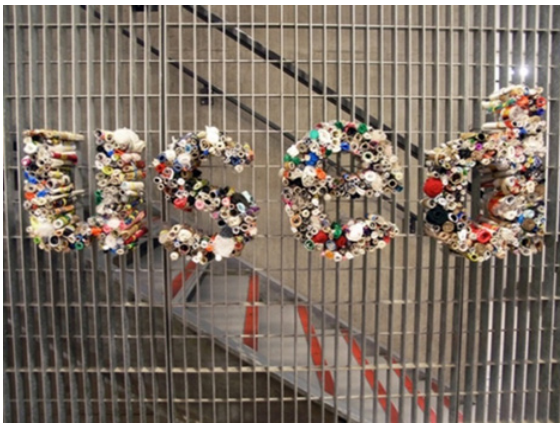
تصویر ۴: نمونه‌ای از هنر بازیافت در تایپوگرافی. (منبع: URL 4)

تصویر ۳: طراحی و ساخت لوگو تایپ با استفاده از مواد دورریختنی. (منبع: URL 3)

یک سازمان‌دهی جدید، منظم و هماهنگ، در کل اثر گرافیکی کاملاً آشکار است، اهداف زیست‌محیطی به شکل کاملاً آشکار در این اثر هنر بازیافت نمایان است. مواد دورریختنی مختلف به شکل لوله‌شده و ایستا، مطابق با حالت و شکل هر حرف در کنار هم قرار گرفته‌اند. رنگ‌های متنوع زباله‌ها هماهنگی رنگی خاصی در کل چیدمان ایجاد کرده‌اند. ایجاد کلاژ و برجستگی قابل توجه آن، جذابیت تایپوگرافی را چند برابر کرده است. این اثر تایپوگرافی با دسته‌بندی زباله‌ها به یک نظم بصری در چیدمان حروف انجامیده است. کرینینگ حروف در این اثر به شکل منظم رعایت شده است. حروف بر روی یک خط کرسی و با فاصله‌های یکسان قرار گرفته است. خوانایی اثر با توجه به دسته‌بندی یک‌دست و یک اندازه زباله‌ها با وجود تنوع رنگی مواد دورریختنی رعایت شده است. حروف کاملاً زیبا و منظم در کنار هم قرار دارند به‌نوعی که زمینه تقریباً شلوغ اثر به خوانایی آن لطمه نزده است (تصویر ۶).

تصویر ۶: طراحی و ساخت تایپوگرافی با گردآوری و دسته‌بندی تایپوگرافی. (منبع: URL 1)

زیرا همان‌گونه که می‌بینید مقدار جزئیات در این تصاویر شگفت‌انگیز هستند (URL 11). با جدا کردن تلویزیون‌ها و رایانه‌های قدیمی (که معمولاً ما را ترغیب می‌کنند که آن‌ها را عوض کنیم)، سرپرست هنری موریلو ملو مجموعه الهام‌بخشی از پوستره‌های باشگاه ورزشی را ساخته است که افراد تنبل را ترغیب می‌کند بیرون بروند و ورزش کنند. مجموعه پوسترها نه تنها بسیار نوآورانه است؛ بلکه ما را ترغیب می‌کند که یک عادت روزمره فیزیکی‌تر

یکسان بودن اندازه حروف لازم نبوده و یکی نبودن اندازه‌ها کمک به چیدمان بهتر حروف کرده است. بهره‌گیری از مقواهای دورریختنی می‌تواند ابزاری برای ساخت یک اثر هنر بازیافتی با اهداف متفاوت هنری، گرافیکی و زیست‌محیطی باشد. این اثر جزء آثار گرافیک محیطی به شمار می‌آید. حروف بر روی یک خط کرسی قرار ندارند و به شکل نامنظم روی هم قرار گرفته‌اند. هماهنگی، تعادل و تناسب بین اجزای اثر وجود دارد. تک‌تک حروف ساخته شده با مقوا خوانا هستند، ولی خوانش کل حروف برای مخاطبی که نام شرکت یا فروشگاه را شناسد ممکن است سخت به نظر بیاید؛ ولی کسی که نام فروشگاه را بشناسد به راحتی می‌تواند نوشته را بخواند؛ چون هر حرف کاملاً خوانا و درست به‌وسیله مقواهای دورریختنی ساخته شده است (تصویر ۵). در تصویر (۶) با گردآوری زباله‌ها و دسته‌بندی آن به شکل لوله‌شده در کنار هم یک اثر تایپوگرافی خلاق و جذاب ایجاد شده است. استفاده دوباره از زباله، با

تصویر ۵: چیدمانی از مواد دورریختنی از جنس مقوا در تایپوگرافی. (منبع: URL 5)

در تصویر (۷)، اجرای یک ایده خلاقانه با استفاده از مواد دورریختنی الکترونیکی، مطابق اهداف سفارش‌دهنده انجام شده است. این پویش تخصصی با عنوان «عادت روزمره خود را تغییر دهید، یوگا، عادت روزمره خود را تغییر دهید، ورزش...» در برزیل در می ۲۰۱۰ ایجاد شد (URL 6). سرپرست هنری موریلو ملو این مجموعه پوستره‌های خلاقانه را برای باشگاه ورزشی کمپانیه‌ا اثلتیکا^۵ در برزیل ایجاد کرده است. نمایش این اثر چهار ماه طول کشید؛

دورریختنی با توجه به شکل و حالت هر حرف، بدون قالب‌بندی خاصی فرم داده می‌شود و در یک ترکیب‌بندی در کنار هم با اندازه‌های تقریباً یکسان قرار می‌گیرد. بهره‌گیری از این مواد در آثاری که به بیان مستقیم حفاظت از محیط زیست می‌پردازد نیز قابل توجه است. این اثر تایپوگرافی توانسته با این روش مفهوم درستی، مطابق با موضوع، به مخاطب خود انتقال دهد.

در طراحی این پوستر زباله‌های پلاستیکی برای ایجاد حروف در کنار هم قرار گرفتند. حروف ساخته‌شده با کیسه‌های پلاستیکی تقریباً تمام صفحه را در اختیار گرفته‌است. کیسه‌های پلاستیکی تنوع رنگ و طرح بسیاری دارند. این مواد قابلیت حالت‌دهی بالایی نیز دارند. قابلیت کیسه‌های زباله این بار در ایجاد فونت و تایپوگرافی خود را نشان داده‌است و تنوع رنگی بسیار این مواد باز یافتی، تفکر استفاده دوباره از زباله را تغییر می‌دهد. شکل و عناصر بصری کاملاً هماهنگ باهم در ارائه یک طراحی پوستر، موفق عمل می‌کند. استفاده از زباله به شکل زیبا و جذاب بی‌گمان حاصل یک ایده مبتکرانه و خاص است که در این‌جا مشاهده می‌شود. در این اثر استفاده از کیسه پلاستیکی و مواد دورریختنی سبب غلط‌املایی یا ناخوانایی در حروف و واژه‌ها نمی‌شود. مخاطب می‌تواند به راحتی نوشته روی پوستر را بخواند و با مفهوم آن ارتباط برقرار کند. حالت و شکل‌دهی به حروف در پوستر به یک اندازه رعایت شده‌است. حروف در کل اثر از شکل و حالت مورد نظر خود خارج نمی‌شود. مفهوم پوستر هم با توجه به هدفی که دارد به راحتی قابل تشخیص و گویا است (تصویر ۸).

داشته باشیم (URL12).

چیدمان اصولی و درست قطعات الکترونیکی بلافاصله مخاطب را جذب خود می‌کند. ترکیب قطعات دورریختنی در کنار هم با هماهنگی و رعایت کامل جزئیات انجام شده‌است. در طراحی حروف این مجموعه پوستر سعی شده خوانایی واژه‌ها و جمله‌ها در کنار هم حفظ شود. فاصله بین حروف در این طراحی به هم چسبیده و برخی نزدیک به هم است. تراکینگ هم در نوشته‌های این پوستر رعایت شده‌است. روی هم رفته، به دلیل هم‌راستا بودن نوشته‌ها با عناصر تصویری دیگر سعی بر این شده که نوشته‌ها فضای کمتری را اشغال کند. در پوسترها دقت بیشتری روی عناصر تصویری نسبت به عناصر نوشتاری دیده می‌شود. در طراحی تایپوگرافی پوستر سعی شده که بر اساس خط کرسی به صورت دقیق و با فاصله یکسان، نوشته‌ها زیر هم و مطابق با لیاوت و یک ترکیب‌بندی متعادل در کنار عناصر تصویری دیگر قرار داده شود. نقطه تأکید پوستر آدم‌هایی هستند که با قطعات الکترونیکی دورریختنی ساخته شده‌اند. بهره‌گیری از مواد الکترونیکی بسیار سبب ناواضحی عناصر پوستر نشده‌است. بلکه عناصر بصری و نوشتاری، کاملاً آشکار و قابل تشخیص است. در این اثر، تنوع مواد دورریختنی به کاررفته، سبب افزایش تأثیرپذیری آن شده‌است. ترکیب‌بندی رنگی متنوع این مجموعه آثار هنری باز یافت با در کنار هم قرار گرفتن مواد دورریختنی الکترونیکی مختلف ایجاد شده‌است. قرارگیری یک دور خط رنگی خاص به دور عناصر تصویری سبب ایجاد انسجام بیشتر در این طراحی پر از جزئیات می‌شود (تصویر ۷).

در تصویر (۸)، از انواع کیسه‌های پلاستیکی رنگی

تصویر ۹: طراحی پوستر با استفاده از زباله‌ها.
(منبع: URL 8)

تصویر ۸: نمونه‌ای از تایپوگرافی با انواع کیسه‌های پلاستیکی رنگی.
(منبع: URL7)

تصویر ۷: مجموعه پوسترهای خلاقانه با ضایعات الکترونیکی.
(منبع: URL 6)

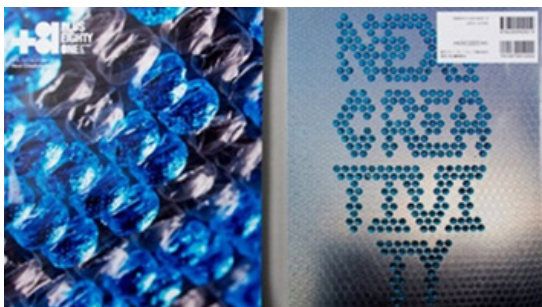
کاملاً از مواد بازیافتی ساخته شده است و ۸۰ تا ۱۰۰ ساعت کار برای تکمیل شدن نیاز دارد. مارک این فرایند را با استفاده از پروژکتور شروع می کند تا تصویر لوگوی شرکت را بزرگ کند و بتواند آن را به یک طراحی مقوایی آشکار تبدیل کند. سپس با استفاده از تیغ، کاتر و مقداری چسب، مارک معجزه می کند و مواد را تبدیل به چیزی کاملاً جدید می کند (URL14). این آثار دارای ایده خلاقانه ای هستند که در کنار جلب توجه مخاطب سبب افزایش اطلاع رسانی فرهنگی و اجتماعی او می شود. ایجاد بافت های متنوع با مقوا در این اثر شگفت انگیز و نوآورانه است (تصویر ۱۰).

در تصویر (۱۱)، طراحی روی جلد با مواد دورریختنی از جنس پلاستیک حباب دار مشاهده می شود. استودیوی اسپانیایی^{۱۱} از روکش حباب دار و آبرنگی برای ساخت این اثر تایپوگرافی باورنکردنی برای جلد مجله ژاپن بهره گرفته است (URL10). پلاستیک حباب دار که بیشتر به عنوان روکش و محافظ اشیا و وسایل گوناگون استفاده می شود؛ در طراحی روی این جلد به شکل تایپوگرافی اجرا شده است. برای نوشتن حروف روی جلد از تزریق جوهرهای رنگی در برخی حباب های پلاستیکی آن استفاده می شود که این حباب های رنگی در کنار هم عنوان روی جلد را به شکل تایپوگرافی نشان می دهد. این اثر تایپوگرافی کرنینگ منظمی ندارد و حروف در جاهایی به هم چسبیده است و لیدینگ یکسانی دارد. فضای تنفس بین حروف کم است. این اثر دارای ایده و طراحی متفاوتی است. انتخاب یک رنگ با توجه به فاصله کمی که بین حروف قرار دارد کمک به خوانایی بهتر تایپوگرافی می کند (تصویر ۱۱).

در تصویر (۹)، طراحی پوستر با تلفیق تایپوگرافی و زباله ها مشاهده می شود. این کمپین دانشجویی با عنوان «تلویزیون آشغال» در ایالات متحده در می ۲۰۱۹ ایجاد شد. این کمپین برای برندهای «A&E» و هوآردرز^۹ توسط مدرسه میامی ایجاد شده است (URL8). ترکیب فونت با زمینه انباشته از زباله با کمک امکانات نرم افزاری گرافیک و عکاسی انجام شده است. در این اثر، کرنینگ بین حروف به شکل منظمی ارائه می شود. از یک فونت یکسان و منظم در کنار زمینه تصویری شلوغ زباله استفاده شده است. در این اثر، نوعی نظم در بی نظمی و شلوغی دیده می شود. حروف در کنار بافت گسترده و شلوغ زباله ها که تمام پس زمینه پوستر را فراگرفته، کاملاً خوانا هستند (تصویر ۹).

در تصویر (۱۰)، بهره گیری از مقوای دورریختنی و تغییر شکل آن به صورت حروف، لوگو و تایپوگرافی مشاهده می شود. هنرمند آمریکایی مارک لانگان^{۱۰} مجموعه جذابی از لوگوهای شرکتی را از مقواهای بازیافتی ساخته است تا به کسب و کارها کمک کند. کار روزانه لانگان شامل جست و جو در محله آن جا برای یافتن مواد بازیافت شده و قابل بازیافت و آوردن تن ها مواد در استودیوی اهایو^{۱۰} برای دسته بندی، برش، خرد کردن و چسباندن است (URL13). مارک، مقواهای شیاردار قدیمی و بدون استفاده را پیدا می کند و آن ها را بازیافت می کند تا کارهای هنری فوق العاده ای بسازد. بافت آن ها را تغییر می دهد و درعین حال ماده بادوامی ایجاد می کند، مارک قادر است قطعات چندلایه خارق العاده ای ایجاد کند.

مارک کار خود با مقوا را به عنوان «هنر شیاردار»^۹ معرفی می کند. یک موضوع قابل توجه در موفقیت کار مارک (همان گونه که می بینید) این است که او لوگوهای شرکتی را با مقوا بازسازی کرده است. هر اثر

تصویر ۱۱: طراحی جلد مجله با استفاده از روکش حباب دار و آبرنگی. (منبع: URL10)

تصویر ۱۰: نمونه ای از استفاده از مقوای دورریختنی در طراحی لوگو. (منبع: URL9)

اندیشیده شده و بر مبنای نوع محصول تبلیغاتی یا مرتبط با موضوع یا مخاطب باشد. البته گاهی بنا به موضوع و نوع محصول تبلیغاتی می‌توان از مواد متفاوت دورریختنی در کنار هم استفاده نمود و این موضوع کاملاً به تفکر طراح گرافیک بستگی دارد تا اثری با ترکیب‌بندی درست و هماهنگ، مطابق با اصول تایپوگرافی از جمله کرنینگ، تراکینگ، لیدینگ، فضای تنفس بصری، بافت و موارد مشابه، موافق با اهداف سفارش‌دهنده و مخاطب خلق کند. روی هم رفته با توجه به آثار هنری بررسی‌شده، از زباله‌ها و مواد بازیافتی در تلفیق با حروف و واژه‌ها به شیوه تایپوگرافی، در بخش‌هایی از آثار گرافیکی مانند طراحی جلد مجله یا کتاب، اعلان، گرافیک محیطی و حتی در ساخت آثار گرافیک متحرک هم می‌توان بهره گرفت و با فن‌ها و شیوه‌های مختلف بصری به مخاطب ارائه کرد. مواد بازیافتی در آثار تایپوگرافی، همان زباله‌هایی هستند که ما در طول روز بی‌تفاوت از کنارشان رد می‌شویم. استفاده دوباره آن‌ها در آثار تایپوگرافی نگاه جدید و متفاوتی است که در ایجاد فرهنگ حفاظت از محیط زیست به جامعه کمک بسیاری خواهد کرد.

پی‌نوشت

- 1 Leading
- 2 Kadir Has University
- 3 Yasemin Artut
- 4 Angelo Luigi Tartaglia
- 5 Companhia Athletica
- 6 Hoarders
- 7 Mark Langan
- 8 Ohio studio
- 9 corrugated art
- 10 Lo Siento

نتیجه‌گیری
هنر بازیافت شامل ارائه آثاری به‌وسیله هنرمندان از مواد بازیافتی، دورریختنی‌ها یا زباله است. چنین آثاری از دیرباز با هدف حفظ محیط زیست و ایجاد فرهنگ‌سازی مصرف بهینه و جلوگیری از افراط‌گری‌هایی که محیط زیست را به خطر انداخته، طراحی و ساخته شده‌است. همین‌که انسان‌ها با دیدن این آثار برای یک‌بار هم شده به استفاده دوباره از مواد دورریختنی مشتاق و مجاب شوند و این روش را در فضای خانه یا موارد مشابه امتحان کنند، کمک شایانی به کم‌شدن زباله و در نتیجه حفاظت از محیط زیست خواهد کرد. ورود هنر بازیافت در حوزه گرافیک به‌ویژه تایپوگرافی هم می‌تواند سبب رشد فرهنگ حفاظت از محیط زیست در جامعه شود و در کنارش هدف درخواستی سفارش‌دهنده را به بهترین وجه به مخاطب منتقل کند و ارتباط نزدیک‌تری با مخاطب پیدا کند. مواد بازیافتی در آثار تایپوگرافی، همان زباله‌هایی هستند که ما در طول روز بی‌تفاوت از کنارشان رد می‌شویم. استفاده دوباره آن‌ها در اثر تایپوگرافی نگاه جدید و متفاوتی است که به ایجاد فرهنگ حفاظت از محیط زیست در جامعه کمک بسیاری خواهد کرد. در تحلیل و بررسی آثار تایپوگرافی دیده می‌شود که با کمک هنر بازیافت می‌توان آثار قابل قبول و حتی شگفت‌انگیزی را در بیشتر شاخه‌های مربوط به گرافیک مانند پوستر، طراحی جلد کتاب یا مجله، طراحی‌های محیطی، طراحی تندیس، لوگو و مانند آن ایجاد کرد. آثار تایپوگرافی که با مواد دورریختنی ایجاد شده‌اند بدون اینکه به خوانایی واژه‌ها لطمه‌ای وارد کنند از جذابیت بصری بالایی برخوردار هستند. در آثار تایپوگرافی توجه به بافت مواد دورریختنی یکی از موارد بااهمیت است. اینکه از هر موادی با هر بافتی برای کنار هم قرارگرفتن حروف استفاده نشود؛ بلکه باید در این زمینه

منابع

- آزادبخت، بیتا (۱۳۹۸). «حقوق محیط زیست»، *دانشنامه محیط زیست*، (۱)، ۱-۴.
- بی‌نظیر، سحر (۱۳۹۶). *بررسی نقش گرافیک محیطی با تمرکز بر هنر بازیافت*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گرافیک، دانشگاه سوره.
- جهانگیری، سارا؛ امامی‌فر، سید نظام‌الدین (۱۳۹۸). «مطالعه رسانه‌های نوین هنری در تبلیغات محیطی با رویکرد هنر بازیافت»، *دومین همایش بین‌المللی هنرهای تجسمی و محیط‌زیست با رویکرد هنر بازیافت*، ۱-۱۲. Retrieved from: < <https://civilica.com/doc/1015039/>
- چارنی، عبدالرضا (۱۳۹۲). *خلاقیت در تایپوگرافی*، تهران: فرهنگسرای میردشتی.
- خدادادی، صدف (۱۳۹۶). *کاربرد هنر بازیافتی در هنر معاصر*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، نقاشی، پردیس بین‌المللی فارابی، دانشگاه هنر.

- زارع، مرضیه (۱۳۹۸). «نقش هنر بازیافت در مد و لباس»، *دومین همایش بین المللی هنرهای تجسمی و محیط زیست با رویکرد هنر بازیافت*، ۱-۱۰. Retrieved from: <<https://civilica.com/doc/1015039/>>
- سعیدی، ثمر (۱۳۹۱). *بررسی تایپوگرافی در مکاتب نوین هنری*، پایان نامه کارشناسی ارشد، ارتباط تصویری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- سنجی، مونس (۱۳۹۲). *تغییر کاربری اشیاء و لوازم برای خلق پیام در نقاشی، مجسمه سازی و طراحی حروف*، پایان نامه کارشناسی ارشد، ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه الزهراء.
- شکری، زهرا؛ خزایی، محمد؛ احمدپناه، سید ابوتراب (۱۴۰۱). «مطالعه خط کوفی کتاب التریاق موجود در کتابخانه ملی فرانسه به مثابه نمونه عالی تایپوگرافی در تاریخ خوشنویسی ایران»، *پژوهشنامه گرافیک و نقاشی*، ۵ (۸)، ۵۲-۷۳.
- قائمی منش، فائزه (۱۳۹۳). *نقش رسانه های محیطی (گرافیک) در حفظ محیط زیست*، پایان نامه کارشناسی ارشد، ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه سمنان.
- قائمی منش، فائزه (۱۳۹۸). «گرافیک محیطی رسانه ای برای حفظ محیط زیست»، *فصلنامه علمی محیط زیست و توسعه فرابخشی*، ۴ (۶۴)، ۱۱-۲۲.
- کرمی، غلامحسین (۱۳۹۴). «تحلیلی بر نقش هنر- رسانه پویانمایی در آموزش حفاظت محیط زیست»، *مطالعات رسانه ای*، ۱۰ (۲۸)، ۹۵-۱۱۰.
- لوسی اسمیت، ادوارد (۱۳۸۲). *جهانی شدن و هنر جدید*، ترجمه علیرضا سمیع آذر، تهران: موسسه فرهنگی پژوهشی چاپ و نشر نظر.

References

- Akpang, C. (2013). "FoundObject, recycled art, readymade or Junk art? Ambiguity in Modern African art", *Arts and Design Studies*, (12), 41-48.
- Azadbakht, B. (2019). "Environmental law", *Encyclopedia of Environment*, 1 (1), 1-4. (Text in Persian).
- Binazir, S. (2018). *Investigating the Role of Environmental Graphics with a Focus on Recycling Art*, Master's Thesis, Graphics, Soore University, Tehran. (Text in Persian).
- Chareei, A. (2013). *Creativity in Typography* (3rd ed.), Tehran: Mirdashti Publication. (Text in Persian).
- Ghaemi Manesh, F. (2019). "Environmental graphics as a media for environmental protection", *Quarterly Journal of Environment and Interdisciplinary Development*, 4 (64), 11-22. (Text in Persian).
- Ghaemi manesh, F., (2014). *Study of the role of environmental graphic Medias In environment protection*, Master's Thesis, Visual Communication, Faculty of Arts, Semnan University. (Text in Persian).
- Jahangiri, S.; Emamifar, N. (2019). "The study of new art media in environmental advertising with the art of recycling", *The Second International Conference on Visual Arts and Environment with the Recycled Art Approach*, 1-12, Retrieved from: <<https://civilica.com/doc/1015039/>>, (Text in Persian).
- Karami, Gh. (2015). "Analysis of the role of art-media animation in environmental protection educations", *Media Studies*, 10(28), 95-110. (Text in Persian).
- Khodadadi, S. (2017). *Using Recycled Materials in Contemporary Art*, Master's Thesis, Painting, Faculty of Pardis, University of Art, Tehran. (Text in Persian).
- Lucie-Smith, E. (2003). *Globalization and New Art* (10nd ed), Translated by Alireza Sami Azar, Tehran: Nazar Art Publication. (Text in Persian).
- Saeedi, S. (2012). *Study on Typography in Modern Art Style*, Master's Thesis, Visual Communication, Faculty of Art and Architecture, Islamic Azad University, Tehran. (Text in Persian).
- Sanji, M., (2013). *Changing the Use of Objects and Accessories to Create Messages in Painting, Sculpture and Letter Design*, master's thesis, Visual Communication, Faculty of Arts, Alzahra University. (Text in Persian).
- Shokri, Z.; khazaei, M.; Ahmadpanah, A. (2022). Studying the kufic script of kitab al-Diryaq in the national library of France as an Excellent of Typography in the History of Iranian Calligraphy, *Journal of Graphic Arts and Painting Research*, 5(8), 52-73. (Text in Persian).
- Tahmassian, A. (2010). *Art in Our Surroundings: An Exploration in Recycled Art Influenced by the Environment*, University of Rhode Island, Senior Honors Projects, Paper 195. Retrieved from: <<https://digitalcommons.uri.edu/srhonorsprog/195/>>
- Yahawa, N.; Maaruf, S. (2019). Creative knowledge transfer using Junk art to promotes sustainable development goals, *Asian Journal of University Education*, 15(1), 95-107.
- Zare, M. (2019). The Role of Recycled Art in Fashion and Clothing, *The Second International Conference*

on Visual Arts and Environment with the Recycled Art Approach,1-10, Retrieved from:< <https://civilica.com/doc/1015055/>>, (Text in Persian).

URLs

- URL1:<http://graphiquefantastique.com/2011/03/06/jadore-anna-garforth> 4/6/2022
URL2:<https://www.recyclart.org/sign-design> 7/8/2022
URL3:<https://www.contemporist.com/drink-bottles-create-giant-logo-for-shop> 4/6/2022
URL4: <https://www.pinterest.com/pin/604326843760937237/> 20/5/2022
URL5: <https://www.pinterest.com/pin/2322237291855545> 20/5/2022
URL6: <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/switch-your-routine-yoga> 7/8/2022
URL7: <https://www.pinterest.com/pin/604326843762282100> 21/5/2022
URL8: <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/trashy-tv> 10/8/2022
URL9: <https://langanart.com> 10/8/2022
URL10: <https://theinspirationgrid.com/bubble-wrap-typography-by-lo-siento> 20/5/2022
URL11: <http://www.posterposter.org/posters-created-with-old-televisions-video-games-and-computer-parts> 7/8/2022
URL12: <https://inhabitat.com/recycled-electronics-transformed-into-energetic-gym-posters-by-murilo-melo> 7/8/2022
URL13: <https://inhabitat.com/mark-langan-uses-recycled-cardboard-to-create-beautiful-company-logos> 9/8/2022
URL14: <https://recyclenation.com/2010/11/logos-recycling-cardboard> 10/8/2022

A Study of the Relationship between Recycled art and Typography in Environmental Protection*

Abstract:

The environment has been endangered and subjected to destruction in the modern life for various reasons, including the creation of industrial factories and its consequent air pollution, the increased amount of plastic and destructive waste, the felling of trees, the pollution of wetlands with chemical waste from factories and many events that have incredibly resulted from urban civilization. Obviously, destruction of the environment results in the destruction of all living things on Earth, including human beings. For this reason, there is an urgent need to raise people's awareness about environmental protection through various methods and ideas along with the modern society development. In this regard, recycled art has presented its projects throughout the world from the beginning with the aim of environmental protection with a variety of disposable materials. Considering the importance of environmental goals and based on the responsibility they felt to protect the environment, contemporary artists presented works to the society that were gradually introduced to the world as recycled art. This art, which creates its works from waste and disposable materials, has pursued such a goal, and it is related to both environmental protection and the category of art and works of art. As an art mainly concerned about environmental protection, it has introduced itself to the society during and before the contemporary era. Recycled art is a reminder to humans, especially the producers of industries that disposed materials can be returned to the cycle of nature, and it is emphasized that recycling art in typography works remind the unfavourable environmental condition and prevent some overconsumption in the daily life of humans. This requires human's knowledge about environmental protection more than ever before. The long history of recycling art indicates the importance of protecting the environment at different stages of human life throughout history, and raising public's awareness of the history of recycling art can help them to understand these works and their environmental goals, better; and more importantly

*The Present Paper is Extracted from the MA. Thesis by Seyedeh Zahra Hosseini Valami, Entitled: "Study of The Role of Recycled Art in Graphic Works with Environmental Preservation Approach".

Emamifar@shahed.ac.ir

Seyed Nezamodin Emamifar, Associate Professor, Department of Visual Communication, Faculty of Art, Shahed University, Tehran, Iran, Corresponding Author.
Emamifar@shahed.ac.ir

Seyedeh Zahra Hosseini Valami

MA. Student, Department of Visual Communication, Faculty of Art, Shahed University, Tehran, Iran.
Hosseini.sz1@gmail.com

Somayeh Arezoofar

PhD., Department of Visual Communication, Faculty of Art, Shahed University, Tehran, Iran.
Somayeh.Arezoofar@yahoo.com

Date Received: 2023-03-11

Date Accepted: 2023-09-02

1-DOI: 10.22051/PGR.2023.41970.1205

shows the originality of this art and its environmental goals. In this regard, artists and even humans who subconsciously spent their daily lives passing on the use of recyclable and disposable materials to future generations have a share in this great mission. Therefore, recycling art plays an influential role in society and the contribution of this art to the design and implementation of typographic works with the aim of protecting the environment is the focus of this study. This study provides a comprehensive definition of recycling art and describes the background of this art in ancient societies and times as well as the use of it during different years in different styles and its combination with artistic techniques, with a focus on the goal of environmental protection. This study defines typography as one of the graphic design-related arts used in various works of art and graphic design, both for advertising purpose and as a purely artistic painting in front of the audience. It also mentions the background of typography and describes its role in cultural and artistic projects in experiences with these works in various sections of graphic design, including posters, book covers, environmental graphic design, billboards, etc. The purpose of this study is to investigate the relation between recycling art and typography as an independent work in line with environmental goals. The question it seeks to answer is: "What is the relation between recycling art and typography in environmental protection?" It used a descriptive-analytical research method and collected its required data through literature review and the Internet. Based on to the purpose of the research, it examines a number of typographic works of recycled and disposable materials in the world which, in addition to a high advertising effect on the audience, remind the audience of an environmental message any way. The results of the research indicate that works can be created by combining the recycling art and typography, from disposable materials with a thought-out composition in accordance with the visual principles of graphics to advance the advertising goals.

This study examines the implementation of disposable materials in typographic works in order to emphasize the objectives of the research to preserve the environment and to reduce the production of destructive waste and return it to the life cycle. It is hoped that seeing these works and understanding their resemblance to waste and the reuse of disposable materials in a new way by the audience will change the lifestyle of human beings in order to protect the environment more. To use waste in typographic works, we should focus on choosing the material type of the disposable materials as much as we focus on the design of letters. In graphic design, disposable materials are used in typographic works taking into account readability, which is an important principle in relation to the audience, the arrangement of letters and the type of material used, as well as the effort made to maintain the readability of words and have the same type of disposable material to avoid disorder and coordinate with the client's advertising product. An identical material can contribute to readability, as one of the major goals of the typographic work in front of the audience. However, different disposable materials can sometimes be used together depending on the subject and type of advertising product. It depends entirely on the graphic designer's thought as to the selection of the type of material to create a work with an appropriate and harmonious composition in accordance with the goals of the client and to attract the audience. To examine the recycling typography works, we need to consider the role of letter grading. The arrangement of letters according to a regular grading makes it easier to use different materials and provide a better result from the composition of letters. Typographic works made of disposable materials can also be attractive to the audience as they convey the intended purpose of the client to the audience. Investigations into typographic works involve examining disposable and recyclable materials such as fabrics, cardboard, disposable glasses and various types of plastic materials (bottles, plastic

bags, plastic bubble wrap, etc.) in the creation of typographic design works. For example, plastic bottles are reused in the design and implementation of decoration, environmental graphic design, painting and sculpture with the goal of environmental protection. This study also deals with the use of these disposable materials in typographic works. Collecting and sorting waste lead to the creation of letters with different disposable materials in static or horizontal shapes, depending on the state or subject of each typographic work. Paying attention to specific colour variations or colour combinations in this type of recycling typography works is also important. Typography with waste and disposable materials as recycling art includes not only fabrics, plastics, etc., but also wasted materials in nature, such as leaves. Leaves in a new composition can create different typographic works. Disposable materials are also used in typographic works with large dimensions in an environmental layout in environmental graphics, an example of which is examined in this study. In general, as shown by the studied works of art, waste and recycled materials can be used in combination with letters and words in a typographic way in each part of graphic design works such as the design of magazine or book cover, posters and environmental graphic design. It is also possible to think of waste even in making animated graphics and design and present it to the audience using different visual techniques and methods. Recycled materials in typographic works are waste materials that we see during the day without taking notice of them. Reusing them in typographic works is a new and different perspective that will contribute a lot to building the culture of environmental protection in the community. In general, these works, while attractive, encourage people to reuse disposable materials and provide the cultural ground for environmental protection, thereby raise people's level of environmental knowledge and creating an interest and sense of responsibility to preserve their environment

and greater participation in environmental protection.

Keywords: Recycling Art, Typography, Environment, Graphic Design, Trash.